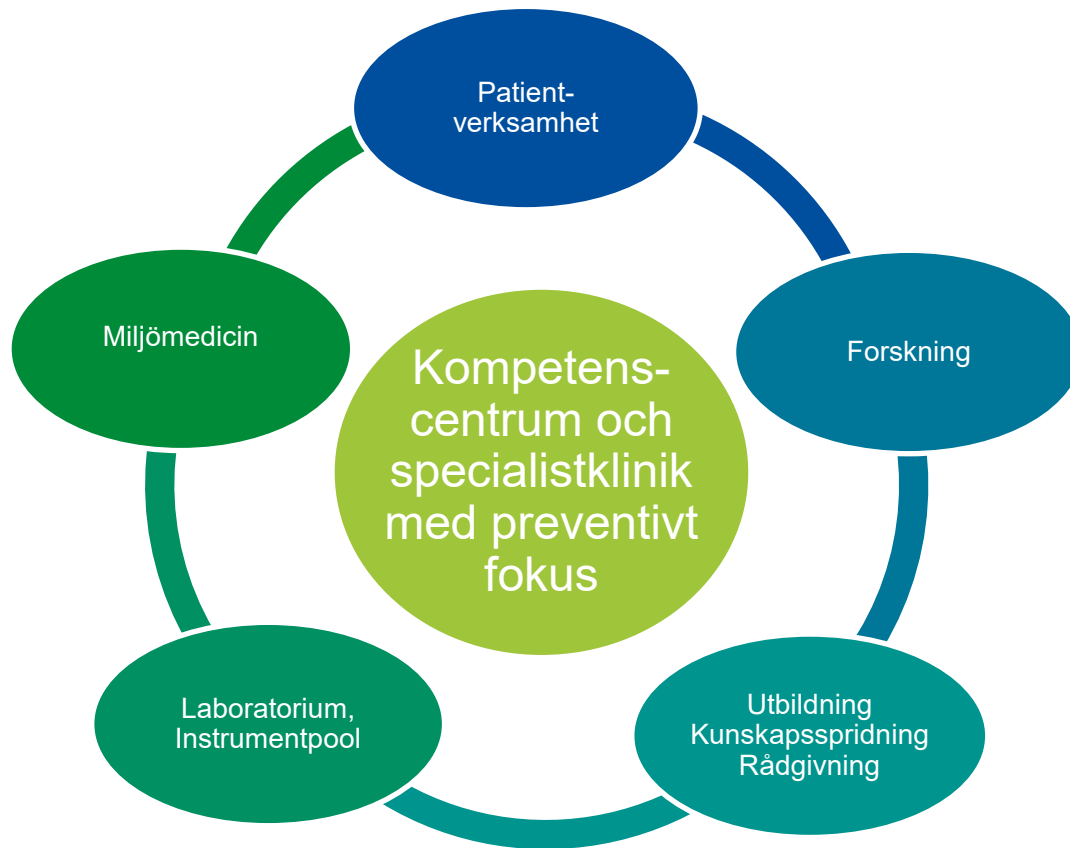
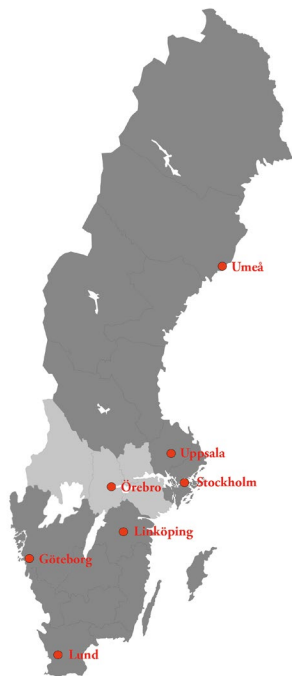

Med astma inför arbetslivet

Håkan Löfstedt
överläkare, med dr
Arbets- och miljömedicin
Universitetssjukhuset Örebro

Ett samarbete mellan

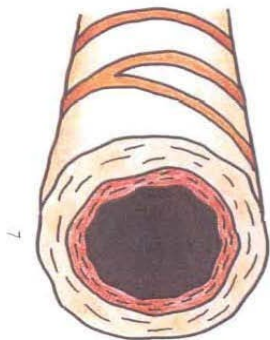

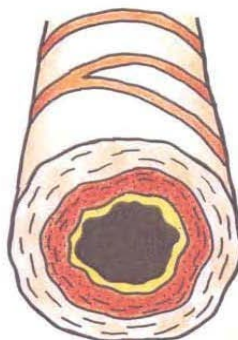
Vad är astma?

- Kronisk inflammatorisk sjukdom i nedre luftvägarna, vanligen associerad med utbredd, föränderlig och behandlingsbar luftvägsobstruktion...
- ...förenad med ökad luftvägsreaktivitet mot en rad stimuli ("bronkiell hyperreaktivitet").
(Torén 2002)
- Astma är ett syndrom med olika riskfaktorer, olika prognos och olika behandlingssvar.
(Edit., Lancet 2008)
- 9 % av tolvåringarna har astma
(Miljöhälsoenkäten 2019)

ASTMA

- **Normalt skede**

- **Astma i lugnt skede**
- **Kronisk inflammation**
- **Ökad krampbenägenhet**

- **Svårare astma**
- **Uttalad inflammation**
- **Muskelkramp**

- **Astmaanfall**
- **Uttalad kramp**
- **Inflammation**
- **Segt slem**

(Lungkliniken, USÖ)

Arbetsrelaterad astma

Säkerställd astma relaterad till exponering för ämne, process eller miljö i arbetet, känd för att orsaka eller kraftigt försämra en existerande astma

Tidssamband mellan exponering och symtom och/eller lungfunktion

(Torén, 2002)

Arbetsrelaterad astma uppskattas till 15-20 % av astma hos vuxna

(Torén, 2009)

Orsaker till arbetsrelaterad astma

- Biologiska

t.ex. djur (epitel, urin, saliv), kvalster, latex, mjöl, trädamm, enzymer

- Kemiska

t.ex. aminer, isocyanater, syraanhydrider, metaller, tobaksrök, persulfater

- Fysikaliska, psykologiska

t.ex. temperatur, fysisk ansträngning, "stress"

Riskyrken för astma

bagare, billackerare, bilmekaniker, brandman/rökdykare, djurskötare

florist, frisör, färgtillverkare, gummiindustriarbetare, jordbrukare

livsmedelsindustriarbetare, lokalvårdare, nagelteknolog, ortopedtekniker

papperstillverkare, plasttillverkare, snickare, svetsare, tandsköterska

tandläkare, textillärare, träslöjds lärare, verkstadsmekaniker, veterinär, ögonfransstylist

Patientfall

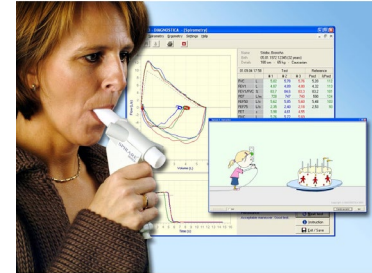
- Kvinna, 17 år, icke-rökare
- Näsbesvär, allergisk mot björk
- I tre månader andfåddhet vid ansträngning och hosta
- Från början sporadiskt, sedan kontinuerliga besvär, pip i bröstet någon gång

Utredning

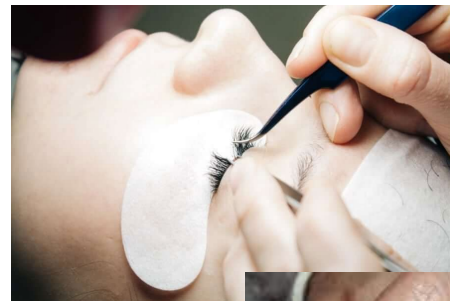
- Utredd på vårdcentral, lungmottagning och arbets- och miljömedicin
- Obstruktiv lungfunktionsnedsättning, hyperreaktiva slemhinnor
- Diagnos astma
- Insatt på inhalationssteroider och luftrörsvidgande läkemedel, god effekt
- Exponeringskartläggning

Utbildning

- Tredje året på stylistutbildning
- Stor del av tiden ögonfransförlängning och nagelbyggnad
- Arbetade hemma i källaren på fritiden
- Använde dagligen lim, som innehåller etyl-2-cyanoakrylat

Kemikalien

- Etyl-2-cyanoakrylat

Ingår i s k superlim

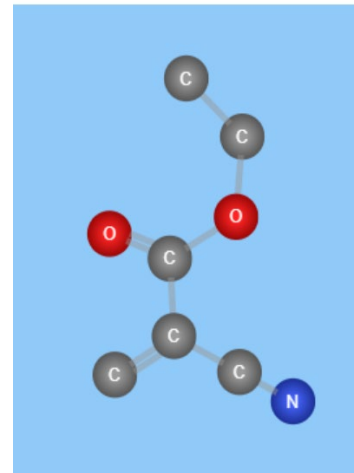
Vätska med stark, obehaglig lukt

Reaktiv molekyll

Yrkesmässig användning kan ge astma och kontaktallergi

Omfattas av medicinsk kontroll och tjänstbarhetsintyg vid användning >30 min/v

Halten av etyl-2-cyanoakrylat i luften ofta långt under gränsvärdet

Utbildningsmiljön

- Viss kemikalieutbildning, ingen medicinsk kontroll med läkarundersökning
- Handskar, inget andningsskydd
- Inget punktutsug, enbart allmänventilation

Slutsats

- Cyanoakrylatastma orsakad av exponering under utbildning och fritid
- Förbud mot att arbeta med etyl-2-cyanoakrylat, får inget tjänstbarhetsintyg
- Kan inte fortsätta sin utbildning eller arbeta med ögonfransar och naglar

- Rådgivning
 - Välja ny utbildningsinriktning
 - Har känsliga luftvägar
 - Undvika exponering för luftvägsirritanter
 - Vid behov använda andningsskydd

Medicinska kontroller i arbetslivet (AFS 2023:15)

Medicinska kontroller mest relevanta vid astma

Läkarundersökning med krav på tjänstbarhetsintyg för vissa härdplaster

(diisocyanater, syraanhydrider och cyanoakrylat)

- före arbetet, efter 3-6 månader och vartannat år
- ***ej tjänstbar vid astma***

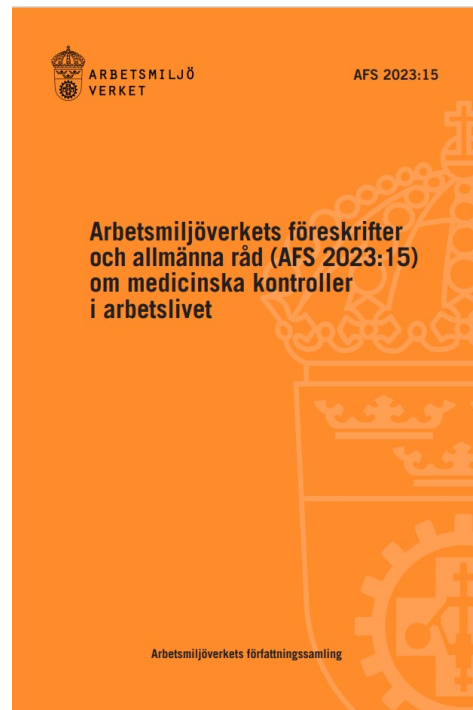
Erbjudande om läkarundersökning vid vissa härdplaster

(epoxi, akrylater, formaldehydharts)

- före arbetet och vid besvär

Läkarundersökning med krav på tjänstbarhetsintyg vid rök- och kemdykning

- årligen
- ***ej tjänstbar vid astma***

Lärdomar

- Tidig studie- och yrkesvägledning
- Medicinsk kontroll med läkarundersökning när det krävs
- Sårbarhet hos individ
- Utbildning om arbetsmiljö
- Utbildares och arbetsgivares ansvar för arbetsmiljön
- Begränsa exponering

Vilka råd ger du till Kalle?

- Kalle, 15 år
- Vill bli snickare
- Allergisk astma som liten, ingen medicinering de senaste åren, besvärsfri
- Rökt på helger senaste året

Vilka råd ger du till Kalle?

- Risker även om han är besvärsfri, ökad känslighet i luftvägarna kan antas finnas
- Mindre lämpligt, men kan prova
- Begränsningar att jobba även i arbetsmoment med indirekt exponering, som kräver tjänstbarhetsintyg

Vilka råd ger du till Kalle?

- Uppmärksam på symtom och ökat medicinbehov, medveten om att kunna bli tvungen att sluta
- Rökning i kombination med exponering i arbetet mycket ogynnsamt, sluta röka för att öka chansen att klara av arbetsmiljön
- Extra viktigt att hålla exponeringen låg, använda andningsskydd

Att tänka på vid studie- och yrkesvägledning

Med avseende på astma och luftvägshälsa:

- Risker för hälsan i elevens tänkta utbildnings- och arbetsmiljö? Damm, kemikalier, rök och gaser?
- Hur är elevens hälsotillstånd?
 - Allergi? Näsbesvär? Astma? Annan lungsjukdom? Nedsatt lungfunktion?
 - Sårbarhet? Ärftlighet?
- Finns formella hinder? Krav på tjänstbarhetsintyg, t ex diisocyanat, syraanhydrid eller cyanoakrylat?

Viktigt för eleven

- Förstå riskerna i arbetsmiljön
- Arbeta så säkert som möjligt. Hålla exponeringen låg. Använda andningsskydd vid behov.
- Söka hjälp tidigt vid besvär.

HiNTA
Hälsosamt
Arbete
Livet

www.jobbafrisk.se

www.jobbafrisknpf.se

www.facebook.com/jobbafrisk

JOBBAFRISK

JOBBAFRISK·NPF

JOBBAFRISK · JOBBFRISK·NPF

JOBBAFRISK
JOBBAFRISK·NPF

JobbaFrisk och
JobbaFriskNPF
på Facebook

Välkommen att höra av dig!

www.regionorebrolan.se/amm

amm@regionorebrolan.se

019-602 24 69